

Jesper Langergaard: „Loodame, et mõnele Taani õppima tulnud noorele hakkab meil meeldima ja ta jääb paariks-kolmeks aastaks pärast õpinguid siia karjääri tegema.”

Taani õppima?

R a i v o J u u r a k

Taani riik on töötanud välja globaliseerumisstrateegia, mille üheks osaks on teiste maade noorte Taani õppima kutsumine. Edu ei ole jäänud tulemata – 2006/2007. õppeaastal õppis Taani ülikoolides välismaa noori ligi kaks korda rohkem kui Taani noori välismaal.

Taanlased usuvad, et aktiivne koostöö Euroopa riikide, Kanada, USA, Austraalia, Hiina, India ja teiste maadega aitab Taanil oma positsiooni maailmas tugevdada. Selle koostöö edendamiseks on moodustatud riiklik globaliseerumise nõukogu ja parlament on võtnud vastu globaliseerumisstrateegia (2004) ning haridus- ja teadusministeerium on vastavalt sellele asutanud info- ja nõustamiskeskuse CIRIUS (2005), mis korraldab välismaa noorte õppima asumist Taani ja Taani noorte õppimist välismaal, õppejõudude praktiseerimist välismaal ning eri maade ülikoolide koostöövõrgustike loomist. Ühtlasi jälgitakse, et iga põhikooli-, gümnaasiumi- ja kutsekooli-õpilane osaleks vähemalt ühes rahvusvahelises haridusprogrammis.

Info- ja nõustamiskeskuse CIRIUS peaspetsialist Jesper Langergaard ütleb, et nad on teinud noorte Taani õppima asumiseks aktiivset propagandat. Ainuüksi 2008. aastal korraldati sellega seoses haridusmesse Bulgaarias, Saksamaal, USA-s, Hiinas. Inglisekeelsed riigid on juba ammu teiste maade noori

oma ülikoolidesse tõmmanud, nüüd on ka Prantsusmaa hakanud välismaa noortele pakkuma ingliskeelseid kursusi (EduFrance). Sama teed läheb ka Taani, soovides saada hariduse vallas Euroopa noortele aknaks Põhjamaadesse ja muu maailma noortele aknaks Euroopasse.

Jesper Langergaard märgib, et CIRIUS-e programmiga on saavutatud edu – 2006/2007. õa õppis Taani ülikoolides välismaa noori ligi kaks korda rohkem kui Taani noori välismaal. Taanis õppis 14 470 välismaa noort, neist 6713 vahetusüliõpilased ja 7757 omal algatusel. 66% kõigist välismaa noortest läbis Taanis kogu ülikoolikursuse. Kõige rohkem noori tuli 2006/2007. õa Taani õppima Norrast, teisel kohal oli Hiina. Taani noori õppis välismaa ülikoolides 8104.

Sõna CIRIUS on organisatsiooni rahvusvahelise hariduskoostöö info- ja nõustamiskeskuse (*Center for Information and Rådgivning om Internationale Uddannelses- og Samarbejdsaktiviteter*) nime akronüüm (<http://www.ciriusonline.dk/>). Taani riik maksab CIRIUS-e prog-

rammide kuludest 40%, Euroopa Liit 30% (Leonardo, Socrates jt), ülejäänud finantseerijad katavad 30%.

Miks käivitati CIRIUS-e programm?

Jesper Langergaard: „Me tahame tõmmata teiste maade noori Taani õppima kahel põhjusel. Esiteks sellepärast, et Taani õppeasutused hakkaksid võistleva rahvusvahelisel haridusturul. Üliõpilastele peaks see olema atraktiivne, kui nende ülikool konkureerib rahvusvahelisel areenil teiste ülikoolidega. See tähendab, et ülikool peab parandama oma õppe kvaliteeti, olema atraktiivsem. Oleme sellel eesmärgil Taani ülikoolihariduse märkimisväärselt ümber korraldanud. Näiteks kaks aastat tagasi oli meil kaksteist ülikooli, nüüd on kaheksa.

Teine põhjus on sama mis Eestis: meil on vaja inimesi juurde. Meile ei piisa omaenda üliõpilastest. Kõik lääneriigid vajavad rohkem töökäsi. Loodame, et mõnele Taani õppima tulnud noorele hakkab meil meeldima ja ta jääb paariks-kolmeks aastaks pärast õpinguid siia karjääri tegema.

Oleme olnud Tallinnas Teeviida mesil, viimasel korral oli seal neli meie õppeasutust. Aga oleme käinud ka Poolas, Saksamaal, Hiinas, Indias, Tais jm. Oleme teinud päris palju, et populariseerida õppimist Taani ülikoolides.”

Teie tõmbate Eesti noored Taani, aga mis siis Eestist saab?

„CIRIUS ei ole ühepoolne plaan, õhutameme ka Taani noori välismaa ülikoolidesse õppima minema. Taani vajab rahvusvahelise kogemusega noori, inimeste ja kogemuste vahetamist. Euroopa Liidus on avatud turg. Nii töötajate kui ka õppijate liikumine tuleb kasuks kõigile. Ma ei tea, kuidas on olukord Eestis, aga Poolas ei leia hea hariduse saanud noored tihti oma haridusele vastavat tööd. Siis töötavad nad seni Taanis, kuni Poolas nende järele vajadus tekib. Kui olukord muutub, saavad nad kogenud töötajatena Poola minna. Meie Taanis ei näe seda ajude väljavooluna, vaid eri maade koostööna. Meie arvates ei ole Taani välismaa tudengite kokkumeelitamise koht. Aga oleme rahul, kui teiste maade noortel tekib Taaniga püsivam kontakt näiteks meie ülikoolis õppimise kaudu, ja sinna võib ju kuuluda ka mõni aasta tööd Taanis. Usume, et see on kasulik nii Taanile kui ka partnermaadele.

Ma ei usu, et väga edukad Eesti noored tuleksid õppima või tööle Taani. Nad lähevad pigem USA-sse, Suurbritanniasse või Saksamaale, kus on mainekad ülikoolid ning ka firmad, kes nende ülikoolide lõpetajaid tööle võtavad. Aga kindlasti on Eestis üliõpilaste hulgas neidki, keda huvitab just Taani kogemus. Programmiga CIRIUS aitame noortel seda otsust teha. Taani saab õppima tulla pooleks või terveks aastaks, nii bakalaureuse- kui ka magistriõppesse. Võimalusi on palju, kõik on korraldatud paindlikult.”

Kas eesmärk on, et Kopenhaageni ülikool saaks niisama kuulsaks ja populaarseks kui Oxford või Harvard?

„Loomulikult see meeldiks meile, kuid oleme siiski realistid. Meie ressursid ei saa olla iialgi nii suured kui nendel tippülikoolidel. Kopenhaageni ülikool on maailma ülikoolide pingereas kuskil 60. kohal. Me ei mõtlegi, et peaksime sama kõik maailmaklassi üliõpilased endale. Ei ole vaja parimaid, vaid õigeid tudengeid. Oleme täiesti rahul, kui meile

tulevad noored, keda Taanis õppimine tõsiselt huvitab, kes soovivad saada välismaal õppimise kogemust. Samas on Taani kõrghariduses siiski alasid, kus tase on väga kõrge: tuuleenergia, keskkonnaõpingud, äri. CBS ärikolledž on Euroopas hea mainega, IT-ülikool on meil väike, aga tal on tugevad rahvusvahelised partnerid, ka poliitikateadustes on mõne valdkonna uurimine heal tasemel. On valdkondi, kus oleme tõesti head, ja neid, kus me ei ole maailmaklass. Kõik üliõpilased ei saa minna maailma kümnesse parimasse ülikooli, mõned lepivad ka Taani parematega.

Noored saavad siin mitmel erialal väga hea ettevalmistuse ja tulevad varem või hiljem Eestisse tagasi.”

Õeldakse ka, et Taanis töötavad Eesti noored maksavad makse Euroopa Liidu „ühiskassasse” ja see jõuab tõuketoetusena Eestisse tagasi...

„(Naerab.) Võib ka nii mõelda. Samas lähevad Taanistki paljud noored õppima just Euroopa Liidu maadesse – Suurbritanniasse, Saksamaale, Prantsusmaale. Aga minnakse ka riikidesse, kellega meil „ühiskassat” pole: Austraaliasse, USA-sse, Uus-Meremaale. Taanis nagu Eestiski on hirm ajude äravoolu pärast. Kardame, et noored lähevad algul välismaale õppima, siis asuvad rahvusvahelistesse firmadesse tööle ja lõpuks jäävadki sinna. Aga on selgunud, et teatud aastate pärast tuleb enamik välismaal õppinud ja töötanud inimesi siiski Taani tagasi, kui mitte varem, siis kuue aasta pärast. Ma ei näe ajude väljavoolu selgeid tõendeid, ajud pigem ringlevad. Paljud taanlased õpivad või töötavad välismaal, aga ei ole kaotanud sidet Taaniga. Ma ei tunne Eestit hästi, aga võib-olla on teie olukord samasugune.”

Taani tullakse tagasi, sest Taanis on kõrge elatustase.

„Kõrge palga pärast ei pea Taani jääma, võib töötada ka Eestis asuvas Taani ettevõttes. Kindlasti eelistatakse nendes töötajatena noori, kes on Taanis õppinud ja näinud süsteemi n-ö seestpoolt. Enamik Ameerika globaalse haardega firmasid värbab eri maades just neid kohalikke töötajaid, kes on õppinud USA-s.”

Kas see ei ole koloniseerimine?

„(Naerab) Mõistan ironiat, sest Taani

on samasugune väike maa nagu Eesti ja meilgi on palju välismaiseid ettevõtteid. Seega on meil palju ühist. Kuid meie oleme avatud majandusega leppinud. Küllap Eesti näeb pärast pool sajandit kestnud Nõukogude võimu avatust teise pilguga. Te olete kriitilisemad, patriootilisemad.

Meiegi oleme Taanis patriootilised, kui püüame edendada õppimist Taanis, muuta Taanit kohaks, kus on tore õppimas käia. Eriti huvitab meid naabermaa Saksamaa. Tahame, et võimalikult paljud Saksa noored oleksid Taanis õppinud. Uurime nende huvisid ja mida on vaja teha, et neile korraldatud õppe tase oleks kõrge ning Saksamaal oleks Taanis läbitud õpingud kõrgelt tunnustatud. Innustame ka Saksamaalt pärit noori endale ise Taanis õppimise strateegiaid välja töötama.”

Teatmeteoste järgi töötab/õpib taanlastest umbes 10% välismaal?

„See on usutav number.”

Miks üldse tahetakse õppida välismaal?

„Mõni tahab lihtsalt välismaal elamise kogemust. Mõni tahab õppida mingit eriala kõige paremal tasemel. Mõni tahab välismaal tööd leida ja läheb seepärast ka sinna õppima. Mõni tahab õppida võõrkeelt keelekeskkonnas. Mõni tahab igavesti välismaale jääda. Igaühel on oma motiivid.”

Mis keeles välismaa noored Taanis õpivad?

„Välismaalt tulnud õppijatele on kursused muidugi inglise keeles. Taani on kuulus selle poolest, et meil on inglise keeles ligi 200 kursust – bakalaureuse-, kutsebakalaureuse-, magistri- ja doktoriõppe tasemel.

Pakume ka Interneti kaudu õppimist, kasutades veebilehekülgi, mis on väga hea info levitamise kanal. Sealt saab infot õppekavade, õppimiskorralduse, õppemaksude, majutuse, hindade, õppimise kõrvalt töötamise võimaluste jm kohta.”

Kas ingliskeelne õpe ei ole taani keele surm?

„Sellel teemal on Taanis olnud debatte, kuid mitte kuigi ägedaid. Eelkõige tõstatatakse seda küsimust parempoolse rahvuslik erakond. Ka mõned ülikooli-

õppejõud on mures, kas inglise keeles õppimine ja õpetamine ei vii õppekvaliteeti alla – mõnedki üliõpilased ei valda ju inglise keelt vabalt. Kardetakse ka, et taani oma teaduskeel muutub inglise keele laialdase kasutamise mõjul kehvamaks. Mina ingliskeelset õpet eriti ei karda, kakssada kursust koguarvust ei ole liiga palju.”

Kui rühmas on üks välismaalane, kas siis hakkab kogu rühm õppima inglise keeles?

„Arvata võib. Õppija saab valida, kas läheb rahvusvahelisse rühma, kus õpitakse inglise keeles, või taanikeelsesse. Enamasti on rahvusvahelistes rühmades ka mõni taani noor, kes õpib seal samuti inglise keeles. Kuid igas õppeasutuses on õpe korraldatud erinevalt. Mõnes ülikoolis võib olla ka nii, et välismaalt tulnud üliõpilased õpivad algul taani keele enam-vähem selgeks ja siis järgnevad taanikeelsed erialakursused. Erialakeel on suhteliselt lihtne, sest eriala enda loogika aitab taanikeelseid tekste mõista. Samas on Taani ülikoolides ka erialasid, mida inglise keeles õpida ei saa.”

Kas Eesti tudeng saab õppida ka taani rühmas?

„Kui ta õpib rahvusvahelises rühmas, siis on õpe inglise keeles ja ta kohtab selles rühmas noori paljudest maailma maadest, ka Taanist. Aga on ka noori, kes soovivad Taanis eelkõige taani keelt õppida ja taani kultuuriga tutvavaks saada. See on võimalik. Mõnedki eesti noored on õppinud näiteks keskkonnakaitset taani õppekeelega rühmas ja lõpetanud ülikooli nagu teisedki Taani noored. Enamasti on nad juba enne Taani tulekut õppinud taani keelt kas iseseisvalt, kursustel, Tallinna ülikoolis või mujal. Sel juhul ei ole läbinisti taani programm probleem.”

Kuid taani keelt saavad õppida ka rahvusvaheliste kursuste noored. Kui nad on saabunud Taani ülikooli, pakutakse neile kõigile kohe taani keele kursust, hoolimata sellest, et põhikursus on inglise keeles. Välismaa noored saavad taani keelt õppida ka kursustel, millel ei pruugi olla seost ülikooliga, kuhu tahetakse astuda. Taanis on mõndagi teatud, et välismaalased saaksid väga lihtsalt taani keelt õppida.”

Taani ülikoolides saavad välismaa noored õppida tasuta.

„Õppemaks on ainult väljastpoolt Euroopa Liitu tulnud üliõpilastele. Euroopa Liidu kodanikelt õppemaksu ei võeta. Aga üliõpilane peab osalema õppes, saavutama häid tulemusi, olema aktiivne osaline dialoogis, kriitilise hoiakuga, iseseisvalt mõtlema. Taanis tuleb õppida kriitiliselt mõtlema, kui varem pole selleni jõudnud.”

Taani hariduse üks märksõna on diskussioon?

„Nii see on – Taani ülikoolides saab diskuteerimist piisavalt harjutada. Dialoog on taani koolikultuuri lahutamatu osa, Grundtvigist ja Kochist alates. Dialoogi juurde käib kriitilise mõtlemise nõue, selleta polegi sisukas mõttevahetus võimalik. Taani ülikoolide õppeprogrammides on alati piisavalt ruumi debattideks, diskussioonideks, dialoogiks. Ma ei ütle, et teiste maade ülikoolides seda pole, aga Taanis on see väga pikaajaline traditsioon. Üliõpilane peab olema diskussioonides aktiivne osaleja. Kes tahab diskussioonis tugev olla, peaks kindlasti tulema Taani õppima.”

Taanis saab õppida ka rühmana ning projektõppes. Eriti populaarne on rühmaõpe Aalborgi ja Roskilde ülikoolis. Moodustatakse viiest-kuuest õpilasest koosnevad rühmad ja igaühele neist antakse uurimisülesanne. Rühmad jaotavad omavahel ülesanded, koostavad uurimust, diskuteerivad omavahel, konsulteerivad professoritega, teevad presentatsioone, kaitsevad oma seisukohti.

Taanis õppimise puhul ongi oluline, et õpe toimub just Taanis, taani kultuurikeskkonnas, moodsas ühiskonnas, kus on kõrge diskuteerimiskultuur, kõrge elatustase, ITC kõrge standard. Suvi kestab meil ainult kaks kuud nagu Eestiski, sellega me kedagi ei meelita, aga meil on hoitud loodus, hubased linnad, rahvusvahelistele üliõpilastele korraldatakse taani kultuuri tutvustavaid ettevõtmisi. Sellises ühiskonnas on hea õppida ja töötada, aga näiteks ka oma firma asutada.”

Muhamedi karikatuurid viitasid siiski teatavatele konfliktidele.

„See lõi Taani kohta mõnevõrra vale ettekujutuse, nagu taanlastele moslemid ei meeldiks. Tegelikult on Taani teinud

sihikindlat tööd selles suunas, et Taani tuleksid õppima eri maade, ka moslemimaade noored. Meie hea uudis maailmale ongi, et Taanis on head ülikoolid. Oleme teinud nelja aasta strateegia teiste maade noorte Taani õppima meelitamiseks. Vaatame üle ka seadused, et teha välismaa üliõpilastele Taanis olek lihtsaks ja mugavaks. Iga välismaa noor toob Taani kaasa tükikese oma maad. Tänu sellele saame rohujuure tasandil teada, kuidas teiste riikide ülikoolides õpitakse ja elatakse. See on valitsuse initsiatiiv, mis võib parandada ka Taani tööturu olukorda. Selline on CIRIUS-e poliitiline taust. Unustage need karikatuurid – Taanil on palju positiivsem imidž.”

Missugune on teie kõrgharidussüsteem?

„Meie ülikoolid on samasugused nagu enamikus Euroopa maades. Ülikoolidel on kolledžid, kus õpe kestab kolm kuni neli ja pool aastat. Seal on spetsiaalsed kutsebakalaureuse programmid: õpetajad, ajakirjanikud, meditsiiniõed jt. Neid erialasid ei õpita uuringutel põhinevates ülikoolides, vaid just kolledžites. Kolledžites on ka teistmoodi bakalaureuseõpe kui ülikoolides – mitte kõrgem ega madalam, vaid teistsugune: tüüpiline kõrgharidus, milles on pandud teooria kõrval palju rõhku praktikale. Mitmel maal saab õpetajaks õppida ka ülikoolis, kuid Taanis õpitakse õpetajaks ülikooli kolledžis. Ülikoolides on bakalaureuse-, magistri- ja PhD-tase.”

Kas ka välismaalane saab Taanis õpetajaks õppida?

„Saab ikka, aga siis taani keeles. Õpetajaks õpitakse kolledžites neli aastat. Kes on omandanud juba varem mõne eriala või on kogunud õpetaja, selle õppeaeg on kaks-kolm aastat. Kõige lühem kõrgekoolis õppimise aeg on meil kaks aastat.”